

УДК 329.14:331.105.5

Профспілкова політика української лівиці Галичини у міжвоєнний період

І.І. БЕГЕЙ

Львівський інститут банківської справи Університету банківської справи Національного банку
України, м. Львів, E-mail: begej@i.ua

Авторське резюме

Запропонована стаття є логічним доповненням дослідження автора «Профспілкова політика Української соціал-демократичної партії на етапі її становлення» (Грані, 2015, №2). У ній продовжено аналіз профспілкової політики УСДП в умовах міжвоєнної окупації Польщею Західної України, подальшого соціально-національного гноблення на її теренах українців, представників національних меншин владними і суспільними інститутами. Якщо до Першої світової УСДП була по суті єдиною українською лівою силою, яка протистояла боротьбі за профспілки польській лівиці, то у міжвоєнний період цього протистояння вона одержала не лише підтримку, але й конкурентів в особі Української соціалістично-радикальної партії (УСРП), Комуністичної партії західної України (КПЗУ), Селянсько-робітничого соціалістичного об'єднання («Сельроб») Української партії праці (УПП). Тоді ж на профспілковому полі з'явився ще один гравець – українські націоналісти, які критикували українських лівих за недостатню роботу по українізації профспілкового руху.

Порівняльний аналіз розвитку профспілкового руху в Галичині після Першої світової війни свідчить, що він став значно масовішим явищем, ніж до неї, в ньому брала участь більшість українських робітників, а також значна частина державних та приватних службовців, інтелігенції, студентів. Польські ліві намагалися перенести централістський (інтернаціоналістський) принцип австрійських соціал-демократів на організаційну структуру профспілок у Другій Речі Посполитій для колонізації неполяків, зокрема українців. Інтернаціоналістський підхід також сповідували КПЗУ, прокомуністична до 1924р. УСДП, створена ними Професійна лівиця. Попри те, переважна частина українських робітників увійшла не до всепольських профспілок, а до українських фахових організацій. Але, на жаль, їх не приймали до міжнародних профспілкових об'єднань. Пояснювалось це недержавним статусом українців.

Ключові слова: Професійні спілки, Професійна лівиця, Українська соціал-демократична партія (УСДП), Українська соціалістично-радикальна партія (УСРП), Комуністична партія Західної України (КПЗУ), Селянсько-робітничий соціалістичний об'єднання («Сельроб»), Українська партія праці (УПП), Комуністична партія Польщі (КПП), Польська партія соціалістична (ППС), Бунд.

Trade union policy of the ukrainian left Galicia in the interwar period

І.І. БЕГЕЙ

Lviv institute of banking the University of banking of the National Bank of Ukraine, Lviv, Ukraine,
E-mail: begej@i.ua

Abstract

The proposed article is a logical addition to the study of the author of «Trade Union policy of the ukrainian social-democratic party at the time of its formation» (Faces, 2015, No. 2). It continued analysis of trade Union policy USDP in the new conditions of the inter-war occupation of Poland, Western Ukraine, further social and national oppression in its territory ukrainians, representatives of national minorities authorities and public institutions. If before the First world USDP was essentially the only ukrainian left force that opposed the struggle for Polish trade unions left in the interwar period this confrontation, she received not only support, but also stronger competitors in the face of the ukrainian social-radical party (mszmp), the Communist party of Western Ukraine (cpwu), Peasant-worker socialist Association («SELGROS»). At the same time on the trade Union field, there is another player - the ukrainian nationalists, who criticized the ukrainian left for lack of work on Ukrainization of the trade Union movement.

Comparative analysis of the development of the trade Union movement in Galicia after the First world war shows that he has become much more widespread phenomenon than it was before, it was attended by most of the ukrainian workers and a significant part of public and private officials, intellectuals and students. Polish leftists tried to move Zentralstelle (nternationally) the principle of the Austrian social-Democrats on the organizational structure of trade unions in the Second Commonwealth for Polonization napolact, particularly ukrainians. Nternationally approach also confessed cpwu, Pro until 1924. USDP, they created a Professional Levita.

Despite the fact that the majority of ukrainian workers appeared not to sapolsky trade unions, and in the ukrainian professional organizations. But, unfortunately, they were not accepted in the international trade Union associations. This was explained by non-state status of the ukrainian people.

Keywords: Trade unions, Professional levita, Ukrainian social democratic party (USDP), Ukrainian social-radical party (mszmp), the Communist party of Western Ukraine (cpwu), Peasant-labor socialist Union («SELGROS»), the Ukrainian labor party (UPP), the Communist party of Poland (KPP), the Polish socialist party (PPS), the Bund.

© I.I. Berej, 2015

Постановка проблеми. У досліджуваний міжвоєнний період (1918-1939рр.) Східна Галичина була складовою ЗУНР, ЗОУНР і Другої Речі Посполитої, а також сформованого і вживаного передусім для означення у цьому часі історично-політичного і географічного поняття – Західна Україна. Якщо під час перебування у складі Австро-Угорської імперії до 1918 р. українське населення зазнавало подвійного національно-соціального гніту (австрійського і польського), то у зазначений період, особливо з 1920 р., лише польського. Але він був не меншим, а ще більшим, оскільки його цілеспрямовано, систематично, часто координуючи свої дії, здійснювали державні і суспільні інститути. Серед них і партії, в тому числі лівого спрямування, та профспілкові організації. Якщо до Першої світової війни з українських лівих профспілкову політику майже монополює, у постійному протистоянні з польськими соціалістами, здійснювала Українська соціал-демократична партія Галичини і Буковини(УСДП), то після неї до її конкурентів у боротьбі за підтримку українського робітництва додалися Українська соціалістично-радикальна партія(УСРП) Комуністична партія Східної Галичини(КПСГ) – Комуністична партія Західної України(КПЗУ), Селянсько-робітниче соціалістичне об'єднання(«Сельроб»), Українська партія праці(УПП). Особливості профспілкової політики лівих сил у Галичині, їх виокремлення із загального історико-політичного контексту розвитку фахових організацій в краї і визначає актуальність теми.

Аналіз досліджень і публікацій. Адресних досліджень запропонованої теми немає, абсолютна більшість з них висвітлює її опосередковано, частково, паралельно, а то й – тенденційно. Рівень їх наукового об'єктивізму в значній мірі залежить від часу написання праці(до чи після 1991 р.), громадянства її автора (радянське, польське, українське). Так, радянські українські науковці гіперболізували роль КПЗУ в організації робітничого та профспілкового руху в Західній Україні, вплив на нього Комуністичної партії УРСР і СРСР, його класовість, пролетарськість, інтернаціоналістські і «червону» революційність. Польські дослідники, як правило, не зауважували національних проблем у профспілковому русі Польщі міжвоєнного періоду, прагнень польських лівих, як і в австро-угорський період, підпорядкувати його, передусім своїм інтересам, мінімізувати вплив на нього українських та інших лівих.

Серед сучасних наукових розвідок найближчим до зазначеної теми є дисертаційне дослідження Р.Береста профспілкового руху в Західній Україні в міжвоєнний період [1] та його ж нариси історії у цьому ж регіоні від 1817 до 1939рр. [2]. Про організаційну структуру профспілок та особливості їх діяльності з 1929 до 1939 рр. на Волині опублікував статтю С. Щерблюк[19]. Ді-

яльності профспілок окресленого періоду присвячені дослідження П. Гая-Нижника(1918р., Держава Україна) [5], О. Мовчан (20-ті роки, Радянська Україна) [12]. Фрагментарно про профспілкову політику УСДП того часу йдеться у політичних портретах окремих лідерів західноукраїнських демократів О. Жерноклеєва і І. Райківського [8].

Мета дослідження. Висвітлити особливості діяльності українських партій лівого спрямування у сфері співпраці з профспілками, використання їхніх структур для свого впливу на робітництво в умовах окупаційної політики Другої Речі Посполитої.

Виклад основного матеріалу. До Першої світової війни українську лінію у профспілковому русі у безперервному протиборстві з польськими лівими по суті здійснювала лише Українська соціал-демократична партія. Ледей подолавши внутрішні протиріччя перед війною, під час неї партія зазнала значних кадрових втрат – частина її провідних членів опинилася на воєнній службі, окремі з них загинули на фронті або не повернулися з нього на територію Галичини.

У 1915 р. від неї відколотась невелика кількість молодих партійців і утворила організацію під назвою Інтернаціональна революційна соціал-демократія (ІРСД), яка нелегально діяла в Галичині до кінця 1918-го. Вона сповідувала драгомановський громадівський соціалізм, видавала журнал «Вісник драгоманівської організації», газету «Кличі». На противагу українській, польській, єврейській соціал-демократичним партіям, побудованих за національною ознакою, члени ІРСД закликали до інтернаціонального єднання, припинення війни, встановлення справедливого миру. Цікаво, що зразком втілення інтернаціоналізму вони вважали Британську імперію і США. Водночас відкидали теорію культурно-національної автономії австромарксистів і відстоювали право кожної нації на самовизначення: «Наша орієнтація – наголошували вони, - злука Галичини з рештою України, а далі: Україна у вільній Східноєвропейській федерації» [3, 13].

ІРСД стала попередницею Комуністичної партії Східної Галичини (КПСГ). З неї вийшли відомі діячі КПЗУ: М. Бабюк(Ірчан), О.Крілик(Васильків), Р.Кузьма(Турянський), В. Огоновський, М.Теслюк та інші.

Попри це, УСДП вдалося завершити двадцятилітній процес свого міжнародного визнання. Нагадаємо, що у світових соціалістичних структурах право самостійного голосу надавалося соціалістичним організаціям лише державних націй. Тому представникам українських соціал-демократичних партій пропонувалося приєднуватись до делегацій однопартійців Австрії або Росії. Тільки 1919 р. після проголошення УНР і ЗУНР соціалістичний конгрес у Люцерні визнав УСДП як окрему організацію [17,с. 105-106].

Однак така знакова подія не змінила позицій у політично-громадському, в т.ч. профспілковому житті галицького краю. Правда, наприкінці війни УСДП все-таки досягла певних успіхів в організації українських профспілок за національним принципом. Так, австрійський центральний профспілковий орган залізничників дозволив «створити окремі автономні національні групи: українську й польську в Галичині і на Буковині» [16, с.50]. Відень погодився фінансувати Крайовий український секретаріат залізничників, проведення ним організаційних та культурно-освітніх заходів, видання друкованого органу «Залізничник». До вирішення цього питання особливо долучився один із лідерів УСДП, досвідчений профспілковий діяч ще з довоєнного часу А. Чернецький.

Але ці позитивні тенденції до усамостійнення українського профспілкового руху невдовзі були перервані польською окупаційною владою. Вкрай вороже поставились до них суспільні інститути Польщі. «Про нашу працю в професійних організаціях наші польські товариші з ППС не хотіли навіть чути, - з гіркотою через чотири десятиліття згадував А.Чернецький, - окремих українських автономних груп, які ми вибороли собі за Австрії, польські організатори профспілок залізничників уже не визнавали» [16, с. 69]. Попри це, завдяки особистому авторитету в українських і польських колах А. Чернецького у 1924, вже в добу Другої Речі Посполитої, було обрано головою професійної спілки «Союз українських приватних урядовців Галичини» («СУ-ПРУГА»), яка існувала ще з австрійських часів і налічувала кілька сотень членів. До неї належали службовці українських економічних установ Галичини: вчителі, персонал «Рідної мови», «Просвіти», українських редакцій, видавництв, книгарень... Своє завдання А.Чернецький вбачав у забезпеченні «українському службовцеві та його організації тривкий ґрунт серед українського громадянства та призвичаїти українську суспільність до того, що українські службовці – це не тільки та сила, яка тримає українські установи, але ж рівноправні громадяни, які повинні мати свій вирішальний голос на підприємствах, де працюють, та належний вплив на українське громадське життя» [16, с.87]. Супротивники такої політики домоглися його відставки наприкінці 1926 р.

На межі 20-х років ХХ ст. спостерігається активне проникнення комуністичних елементів у ряди УСДП, та її ліва радикалізація з середини, блокування із осередками Комуністичної партії Східної Галичини ще на стадії їх утворення. Результатом такої тісної партійної співпраці у профспілковому русі стало створення самостійної організації - Професійної лівиці. За підтримки Профінтерну, комуністичних європейських центрів, загальнопольського Союзу професійних спілок вона стала досить впливовою структурою на профспілковому крайньому

лівому фланзі. Завдяки внутрішній комунізації досить швидко на ньому опинилася й УСДП. У січні 1920 р. на її конференції у Львові курс на «націоналізацію» українських профспілок, вироблений ще в часи австрійського панування, був замінений курсом на їх «інтернаціоналізацію». Через рік відбулася перша українська профспілкова конференція, в якій взяли участь представники УСДП, КПСГ, Профлівиці та ППС. Незважаючи на протести представників українських національних профспілок та партій, більшістю голосів на ній було ухвалено рішення про право вступу працівників – українців до складу загальнопольських професійних спілок.

Профлівиця весь час перебувала на нелегальному становищі (спроба легалізації у 1932 році виявилась невдалою) і була підпорядкована керівництву КПЗУ. За прокомуністичну, прорадянську і антипольську діяльність з 1924 до 1929р. під заборону знаходилася УСДП. Після своєї легалізації вона повернулася до передвоєнних політичних позицій, зокрема ініціювала створення самостійних українських профспілок. Проти усамостійнення українських фахових організацій традиційно і рішуче виступили ППС, окружна та центральна комісія профспілок, а також Профлівиця, КПЗУ, Бунд. Попри їх скоординований супротив провідникам українського профспілкового руху при підтримці УСДП, УСРП, УНДО «вдалося добитись дозволу у керівництва загальнопольським профспілковим рухом на утворення незалежних українських профспілкових організацій в рамках Союзу професійних спілок» [, с. 89]. До якомога більшої українізації профспілок, як одного із засобів зупинення денационалізації українських працівників, поляками есдеків заохочували націоналістичні партії. Один із активних діячів УВО і ОУН Зенон Косак навіть написав статтю «Українське робітництво і УСДП», в якій пропонував соціал-демократам «підійти до проф. союзів на національному принципі» за прикладом поляків і євреїв [10].

У боротьбі за українське робітництво малоактивною була діяльність УСРП. Свою діяльність вона в основному спрямовувала на організацію Селянських професійних спілок і посилення впливу на культурно-освітні товариства. Показовими у цьому контексті є спогади одного з багатолітніх лідерів і найактивніших діячів партії, депутата Галицького сейму і польського сенату Івана Макуха. На 265 сторінках їхнього розділу «Двадцять літ під пануванням Польщі» він жодним реченням не аналізує партійної профспілкової політики [11, с. 273-503]

На відміну від УСРП, українські та польські комуністичні сили упродовж 1920-х років розгорнули наступальну боротьбу за вплив на профспілкові осередки. Зокрема, КПСГ розпочала активну роботу щодо завоювання на свій бік профспілок, які партія планувала «вирвати»

з-під впливу ППС. Позиція і тактика КПСГ в цьому питанні особливо яскраво проявилась під час роботи конференції профспілок Східної Галичини 9 жовтня 1921 р.

Конференція була скликана окружним секретаріатом, який знаходився в руках пепесівців. На неї прибуло бл. 200 делегатів, які були переважно призначені пепесівським керівництвом, а не обрані робітниками. Все ж, комуністам вдалося організувати тут опозицію, т. зв. «червону фракцію» з 20 делегатів від 20 профорганізацій, що стала елементом формування Професійної лівиці.

На сторінках своїх газет комуністи викривали зрадництво профспілкових лідерів ППС. «Робітничка газета» писала: «ППС... підтримує антибільшовицьку політику уряду і буржуазії, намагаючись змовчати про загрозу надзвичайного стану, позбавляє робітничий рух всякого революційного змісту, своєю національною політикою хоче припинити організацію багаточисленних груп українських робітників у профспілках». Газета закликала, щоб всі «класово-свідомі робітники без різниці національності чи віросповідання належали до єдиних профспілок, щоб послідовно стремились викоринити з них угодовство і зрадництво і до створення шляхом профспілкових організацій солідарної боротьби всього робітничого класу проти капіталістичного рабства» [14].

На відміну від КПЗУ, значно менший вплив на культурно-освітні та профспілкові організації мала комуністична УСДП. Після ліквідації УСДП (1923 р.) поліція провела ревізії в партійному секретаріаті, редакціях Львова і на квартирах лідерів партії [14]. Тоді ж закрито культурно-освітнє товариство «Воля», які перебували під впливом партії у Львові, Перемишлі та Станіславі [9].

Натомість КПЗУ, а згодом – Сель-Роб, намагалася зберегти свій вплив на «маси робітничого класу, організованого в профспілках», передусім через профспілкову лівицю. Оскільки ці спілки в переважній більшості знаходилися у руках «соціал-урядовців», зокрема ППС, комуністи намагалися створювати в них свої фракції, які протиставляли «угодовським і завойовували маси робітничого класу на свій бік шляхом послідовної боротьби за інтереси трудящих» [20, s. 8].

В інструкції про діяльність фракцій профспілкової лівиці відзначено: «Ліві члени профспілок повинні виступати з ініціативою і брати найактивнішу участь у всіх економічних суперечках, мусять вести невпинну кампанію проти зменшення зарплати, збільшення робочого дня, безробіття і дорожнечі» [20, s. 8]. Підкреслено, що кожна часткова економічна вимога мусить бути виразно зв'язана з боротьбою за кінцеві цілі робітничого руху. У названому документі основна увага зверталась на необхідність боротьби проти «соціал-угодовства»: «За-

хищаючи профспілки проти контрреволюційної політики ППС, яка зробила з них бездушне і безсильне знаряддя угоди, ліві члени профспілок повинні прагнути до оволодіння керівництвом профспілками з метою перетворення їх у справжнє знаряддя класової боротьби» [20, s. 8].

На II пленумі ЦК КПЗУ у січні 1929 р. був заслуханий звіт Крайового секретаріату, розглядалось становище в партії. Вирішили поліпшити конспірацію в партійній роботі, посилити зв'язок з ППС-лівицею, якою керував В. Гомулка (Майбутній секретар ЦК ПОРП), негайно об'єднати в єдину профспілку робітників нафтового басейну, розпоросених за національною, релігійною та іншими ознаками. Виконуючи настанови ЦК, влітку 1929 р. парторганізації краю організували страйкові виступи промислового пролетаріату Львова, Станіслава, Дрогобича, Перемишля. Але надати їм масового характеру та поєднати з селянськими виступами не вдалося. Зашкодили зростаюче безробіття, розкольницька діяльність угодовських партій, профспілок, а також сектантська тактика керівництва КПП, яке вважало, що вступ до профспілок, які перебували під впливом угодовських партій, не може бути надалі нашим генеральним лозунгом в профспілковій роботі» [15, арк. 257].

Конкурентом Сель-Робу і ППС за вплив на профспілкові організації у другій половині 1920-х рр. намагалася виступити УПП. «Ми жадаємо свободи діяльності професійних спілок, боремося проти закривання і переслідування їх. Боремося за створення Головного Секретаріату Профспілок на всіх землях де в Польщі живе український нарід. Будемо боротися щоби ніякі соціал-патріоти не кирили професійному рухові та не вели там соціалзради», - відзначали члени партії [13, с. 2].

УПП відзначала, що «виступала проти дідичівсько-куркулівської комасації і пареляції» і бореться «за гуртування рільних робітників у їх тяжкій боротьбі...», за творення всюди рільних профспілок, що обстоювали би проти визиску, що забезпечили робочу платню, робочий час і долю безробітних..., за спільне гуртування всіх робітників міських і сільських, бо лиш при тісній співпраці всіх працюючих прийде краще завтра пролетаряту» [13, с. 2].

Упродовж 1929-1930-х рр. вплив на культурно-освітнє товариства і профспілки намагалася відновити УСДП, яка, як уже зазначалось, позбулася комуністичного забарвлення. У цей період основні зусилля соціал-демократи спрямували на розбудову партії. Місцеві комітети УСДП було створено у Львові, Перемишлі, Долині, Перегінську, Бориславі, Тернополі, Дрогобичі, Калущі, Надвірній, Стрию [4]. Діяльність УСДП активно проявлялася в організації українського профспілкового руху, підготовці до скликання Українського професійного конгресу, який відбувся 1 листопада 1929 р. у Львові. Проти проведення конгресу виступили

«Сельроб-єдність» та ППС-лівія, які перебували на прокомуністичних позиціях [6, арк. 34]. Ці партії виступали проти відокремлення українських профспілок, обстоювали інтернаціональний принцип побудови профспілкового руху в Польщі. Незважаючи на перепони влади до та під час скликання, він все ж таки почав роботу. У підсумкових резолюціях делегати вимагали від влади негайного встановлення допомоги по безробіттю, відповідних пенсій і виплат у випадку втрати працездатності. З'їзд не завершив роботи, оскільки поліція розігнала засідання [6, арк. 23, 26].

Конгрес 1 листопада 1929 р. став однією з найвищих точок розвитку українського профспілкового руху. Надалі УСДП здійснила численні заходи в напрямку згуртування українського робітництва. Спільна конференція ширшого ЦК УСДП і Української професійної комісії 30 березня 1930р. закликала до створення автономних українських профспілок [6, арк. 16]. Однак А. Чернецький визнав, що від угоди ЦК УСДП з Центральною Комісією КПС «в практиці не вийшло... нічого. Серед польського робітництва... закорінився глибоко примат тотальності Польської держави і нечуваний шовінізм» [18].

На створення українських профспілок негативно вплинули також опір польської влади, економічне становище робітництва та діяльність комуністів. Тому, незважаючи на численні спроби партії, її вплив на профспілковий рух

не став визначальним. На VIII конгресі УСДП, який відбувся 17 жовтня 1937 р. у Львові, П. Буняк наголосив на переслідуванні українського соціалістичного руху [7, арк. 1], зауважив, що польська влада розпустила робітничі товариства в Долині і Тисмениці. Натомість «польське організаційне життя» зміцнюється «з дня на день» і несе загрозу народу. [7, арк. 1]

Висновки. До Першої світової війни політика УСДП була спрямована на усамостійнення національно-культурної складової профспілкового руху українців відповідно до програмних засад Соціал-демократичної робітничої партії Австрії (СДРПА). Однак така діяльність українських соціал-демократів постійно блокувалась польськими лівими та іншими партіями, громадськими організаціями, яким у період Другої Речі Посполитої на допомогу прийшов ще й державний апарат.

Учасниками боротьби за вплив на профспілковий рух, за підпорядкування його своїм інтересам у міжвоєнний період, окрім УСДП, стали й інші українські ліві партії (КПСГ-КПЗУ, УСРП, Сель-Роб, УПП), а також національно-демократичні (УНДО) і націоналістичні (ОУН) організації. За цей час УСДП переходила на позиції «інтернаціоналізації» профспілок (1919-1923рр.) і поверталась до політики їх усамостійнення (1929-1939рр.). Суто «інтернаціоналістською», себто пропольською, прорадянською і прореволюційною, була профспілкова політика КПЗУ та керована нею Професійна лівія.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Берест Р. Профспілковий рух в Західній Україні у міжвоєнний період (1921-1939рр.)//Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. – Львів, 1995.
2. Роман Берест. Нариси історії профспілкового руху в Західній Україні 1917-1939 рр. - Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 1995. – 128 с.//Берест Р, Дрогобич, 1995.
3. Вісник драгомановської організації. – 1917. – вип.1
4. Вперед. – 1929. – 1 лютого
5. Гай-Нижник Павло. Робітничі профспілки, роботодавці і гетьманський уряд: історія трибічного конфлікту і досвід незавершеної розв'язки/Література та культура Полісся. – Вип.21. Забуті та воскреслі імена в історії та культурі України, спірні історичні питання. – Ніжин: Ніжинський державний педагогічний університет імені Миколи Гоголя, 2002.-С.131-142.
6. ДАЛЮ, Ф.1, оп.51, спр. 454, арк. 34
7. ДАІФО, ф.2 оп.1, спр.1486, арк 1.
8. Жерноклеєв О., Райківський І. Лідери західноукраїнської соціал-демократії. Політичні біографії. – К.: Основні цінності, 2004.-283с.;4с. фото(Сер. «Спадщина»)
9. Земля і Воля. - 1923. – 16 грудня.
10. Коссак Зенон. Українське робітництво. УСДП//lib.oun-ura.org.ua/КОТ/15.html
11. Макух І. На народній службі: Спогади –К.: Основні цінності, 2001 – 572с.-(Сер. «Спадщина»)/Іван Макух, К.: Основні цінності, 2001
12. Мовчан О. М. Чи були профспілки 20-х «школами комунізму»/histori.org.ua/joinA4/pro/11_3.pdf
13. Наші боєві кличі//Світло.-1928.-12 лютого
14. Робітнича Газета.-1921.-23 жовтня
15. ЦДАГО України, ф.6 оп.1, спр.345, арк.257
16. Чернецький А. Спомини з мого життя. – К.: Основні цінності, 2001.-168с.-(сер. «Спадщина»)
17. Чернецький А. УСДП в світовому і австрійському Інтернаціоналі// Календар «Вперед»-Львів: З друкерні Діла, 1920
18. Чернецький А. Український робітник // Діло.-1936.-29 листопада
19. Щеблюк С. Організаційна структура профспілок Волині у міжвоєнний період (1929-1939рр.) / http://www.allbest.ru
20. Zadania lewicy w Związках Zawodowych.-Lwow, 1924. – р. 8

Стаття надійшла до редакції 11.03.2015

REFERENCES:

1. *Berest R.* Profspilkovy`j rux v Zaxidnij Ukraini u mizhvoyenny`j period (1921-1939rr.) (The trade union movement in Western Ukraine in the interwar period (1921-1939). *Avtoreferat dy`sertaciyi na zdobuttya naukovogo stupenya kandy data istoriy`chny`x nauk.* – L`viv, 1995.
2. *Roman Berest.* Nary`sy` istoriyi profspilkovogo ruxu v Zaxidnij Ukraini 1817-1939 rr. (Essays on the history of the trade union movement in Western Ukraine 1817-1939 biennium). - Drogoby`ch: *Vy`davny`cha firma «Vidrodzhennya»*, 1995. – 128 p.
3. Visny`k dragomanivs`koyi organizaciyi (Bulletin Drahomanov organization). – 1917. – vy`p.1
4. Vpered (Forward). – 1929. – 1 lyutogo
5. *Gaj-Ny`zhny`k Pavlo.* Robitny`chi profspilky`, robotodavci i get`mans`ky`j uryad: istoriya try`bichnogo konfliktu i dosvid nezavershenoyi rozv`yazky` (Workers unions, employers and government Hetman: trybichnoho history of conflict and experience incomplete solutions). *Literatura ta kul`tura polissya.* – Vy`p.21. *Zabuti ta voskresli imena v istoriyi ta kul`turi Ukrainy`, spirni istoriy`chni py`tannya.* – Nizhy`n: *Nizhy`ns`ky`j derzhavny`j pedagogichny`j universy`tet imeni My`koly` Gogolya*, 2002.-P.131-142.
6. DALO (DALO), F.1, op.51, spr. 454, ark. 34
7. DAIFO (DAIFO.), f.2 op.1, spr.1486, ark 1.
8. *Zhernokleyev O., Rajkivs`ky`j I.* Lidery` zaxidnoukrayins`koyi socil-demokratiyi. Polity`chni biografiyi (Best Western sotsil democracy. Political biography). – K.: *Osnovni cinnosti*, 2004.-283s.;4s. foto (Ser. «Spadshhy`na»)
9. Zemlya i Volya (Land and Freedom). - 1923. – 16 grudnya.
10. Kossak Zenon. Ukrayins`ke robitny`cztvo. (Ukrainian working class) //lib.oun-upa.org.ua/KOT/15.html
11. *Makux I.* Na narodnij sluzhbi: Spogady` (At the national service: Memories). – K.: *Osnovni cinnosti*, 2001 – 572s.- (Ser. «Spadshhy`na»)/Ivan Makux, K.: *Osnovni cinnosti*, 2001
12. *Movchan O. M.* Chy`buly` profspilky` 20-x «shkolamy` komunizmu» (Were unions 20s «schools of communism.»). /histori.org.ua/joinA4/pro/11_3.pdf
13. Nashi boyevi kly`chi (Our Boeva cry). *Svitlo.*-1928.-12 lyutogo
14. Robitny`cha Gazeta (Workers Newspaper).-1921.-23 zhovtnya
15. CzDAGO Ukrainy` (Central State Archive of Public Organizations of Ukraine), f.6 op.1, spr.345, ark.257
16. *Chernecz`ky`j A.* Spomy`ny` z mogo zhy`ttya (Memories of my life). – K.: *Osnovni cinnosti*, 2001.-168s.- (ser. «Spadshhy`na»)
17. *Chernecz`ky`j A.* USDP v svitovomu i avstrijs`komu Internacionali (USDP in the world and the Austrian International). *Kalendar «Vpered»*-L`viv: *Z drukarni Dila*, 1920
18. *Chernecz`ky`j A.* Ukrayins`ky`j robitny`k (Ukrainian worker). *Dilo.*-1936.-29 ly`stopada
19. *Shheblyuk S.* Organizacijna struktura profspilok Voly`ni u mizhvoyenny`j period (1929-1939rr.) (The organizational structure of trade unions Volhynia in the interwar period (1929-1939). / <http://www.allbest.ru>
20. Zadania lewicy w Zwiazkach Zawodowych.-Lwow, 1924. – p. 8

Бегей Ігор Іванович – кандидат політичних наук, доцент

Львівський інститут банківської справи Університету банківської справи Національного банку України

Адреса: 79005, м. Львів, пр. Шевченка, 9

E-mail: begej@i.ua

Begej Igor Ivanovych – PhD in political science, associate professor

Lviv institute of banking the University of banking of the National Bank of Ukraine

Address: 9, Shevchenko Av., Lviv, 79005, Ukraine

E-mail: begej@i.ua